

„AMŽIAUS, PERIODO, KOHORTOS FAKTORIAI IR JŲ ĮTAKA SUAUGUSIŲJŲ SERGAMUMO 2 TIPO DIABETU DINAMIKAI LIETUVOJE 2002-2013 METAIS“

Tiriamąo darbo vadovas: dr. Romualdas Gurevičius

Tiriamąo darbo atsakinga vykdytoja: Nadežda Lipunova

Vykdyimo laikotarpis: 2014 m. (sausio-gruodžio mėn.)

Tikslas – išanalizuoti sergamumo 2 tipo diabetu dinamiką nustatant amžiaus-periodo-kohortos parametrus ir jų tarpusavio ryšį dinamikos procesui.

Medžiaga ir metodai. Tyrimui naudoti Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA ir Lietuvos statistikos departamento duomenys. Sergamumo rodikliai, apskaičiuoti 100 000 gyventojų, standartizuoti tiesioginės standartizacijos metodu, naudojant Lietuvos populiacijos 2002–2013 m. vidurkį. Atlikta sergamumo 2-ojo tipo diabetu pokyčių analizė pagal lytį, amžių ir gimimo kohortą. Atskirų laiko faktorių įtakos sergamumui 2 tipo diabetu vertinimui taikytas amžiaus-periodo-kohortos modelis.

Rezultatai. Vyrų sergamumas augo nuo 199,9 atv. (2002 m.) iki 403 atv. (2013 m.) 100 000 vyrų, moterų – nuo 301,6 atv. (2002 m.) iki 436,6 atv. (2013 m.) 100 000 mot. Vidutinis metinis vyrų sergamumo 2-ojo tipo diabetu procentinis pokytis 2002–2013 m.

buvo 4,9 proc., moterų– 1,7 proc. Abiejų lyčių sergamumo rodikliai stipriai kilo didėjant amžiui, piką pasiekė apie 63–65 gyvenimo metus ir vėliau lėtai krito.

Vertinant atskirų laiko faktorių įtaką sergamumui 2 tipo diabetu, svarbiausias parametras buvo amžius (vyrų LR (χ^2)= 259,32, $p<0,001$; moterų LR (χ^2)= 367,05, $p<0,001$)

ir gimimo kohorta (vyrų LR (χ^2)= 128,25, $p<0,001$; moterų LR (χ^2)= 171,47, $p<0,001$).

Geriausiai vyrų ir moterų sergamumo duomenis aiškino pilnas modelis,

kuriame buvo visi trys laiko faktoriai (amžius, periodas, kohorta) (vyrų LR (χ^2)= 539,86, $p<0,001$; moterų LR (χ^2)= 566,25, $p<0,001$).

Išvados:

1. Moterų sergamumas 2 tipo diabetu visu tiriamuoju laikotarpiu viršijo vyrų sergamumą. Abiejų lyčių sergamumo 2 tipo diabetu dinamika nebuvo monotoniška
2. ir didėjo paskutiniaisiais tiriamaisiais metais. Vertinant sergamumą 2 tipo diabetu pagal amžių, vyrų ir moterų rodiklių tendencijos panašios
3. (sergamumas didėja iki apytiksliai 63-65 gyvenimo metų, o vyriausiose amžiaus grupėse lėtai mažėja).
4. Iš atskirų laiko parametrų daugiausiai įtakos vyrų ir moterų sergamumui 2 tipo diabetu 2002-2013 metais Lietuvoje turėjo amžius bei gimimo kohorta. Atskirai periodas neturėjo statistiškai reikšmingos įtakos.
5. Vertinant laiko parametrų kombinacijas iš dviejų kintamųjų, daugiausiai įtakos vyrų ir moterų sergamumui 2 tipo diabetu 2002-2013 metais Lietuvoje turėjo amžiaus ir kohortos modelis,
6. kas potencialiai nurodo fiziologinius, su amžiumi susijusius, ir išorinius, tik tam tikroms kartoms būdingus, pokyčius. Geriausiai duomenis geriausiai apibūdino pilnas, t.y. amžiaus, periodo ir kohortos modelis su identifikacijos problemos korekcija.

Daugiau informacijos suteiks N. Lipunova tel.: (8 5) 277 3302, el. paštu: nadezda.lipunova@hi.lt